בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזְער** שְׁלִיטַ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרִסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב, עִיר שׁוֹמְרֵי הַלָּשׁוֹן, עִיר הַשְּׁמָחָה!

גִּלָּיוֹן רל״ט | פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח – שַׁבָּת שִׁירָה תשפ״ו

בְּרָכוֹת

בְּקוֹל וּבְכִנּוֹר

* * *

מו״ר שְׁלִיטַ״א אָמַר, אֲשֶׁר אִיתָא בַּגְּמָרָא (מְנָחוֹת מג:): חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם; וּלְמֵדִים זֹאת מִן הַפָּסוּק (דְּבָרִים י, יב) ״וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה׳ אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ״ - ׳אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה׳; וְכֵן נִפְסַק בַּשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים, סִימָן מו, סְעִיף ג): ׳חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם מֵאָה בְּרָכוֹת לְפָחוֹת׳.

וְהִנֵּה בִּימוֹת הַחֹל, אָדָם שֶׁמְּדַקְדֵּק עַל שְׁלֹשֶׁת הַתְּפִלּוֹת וְנִזְהָר בְּבִרְכוֹת הַנֶּהֱנִין וּבִרְכוֹת הַמִּצְווֹת וְכוּ׳, מְבָרֵךְ לְמַעְלָה מִמֵּאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, אַךְ בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים־טוֹבִים, שֶׁיֶּשְׁנָן שֶׁבַע בְּרָכוֹת בִּתְפִלּוֹת הָעֲמִידָה, וַחֲסֵרוֹת הַרְבֵּה בְּרָכוֹת, צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֶת מֵאָה הַבְּרָכוֹת עַל־יְדֵי פְּרוֹת וּמִינֵי מְגָדִים וְכוּ׳, וְעַל־יְדֵי מִצְוֹת עֹנֶג שַׁבָּת - זוֹכֶה לְהַשְׁלִים אֶת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת.

וְאָמַר מו״ר שְׁלִיטַ״א, שֶׁעַל־יְדֵי מֵאָה בְּרָכוֹת אֵלּוּ, זוֹכֶה הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּרָכוֹת נִפְלָאוֹת מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי הֵרֵי יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ עֲשָׂרָה קְדֻשּׁוֹת וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִכֻּלָּם, וַהֲרֵי עֶשֶׂר פְּעָמִים עֶשֶׂר זֶה מֵאָה, **וּכְשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה ׳מֵאָה בְּרָכוֹת׳ בְּיוֹם, בָּזֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שֶׁפַע־קֹדֶשׁ מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת!**

וְאָמַר מו״ר שְׁלִיטַ״א, שֶׁמִּסְפָּר עַל צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ מוֹנִים אֶת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת, וְדִקְדְּקוּ מְאֹד לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁאָכֵן כְּבָר הִשְׁלִימוּ אֶת מִנְיַן מֵאָה בְּרָכוֹת. וּבִפְרָט אֵצֶל הַלִּיטְאִים - הָיוּ מְדַקְדְּקִים עַל זֶה בְּיוֹתֵר, וּמְקוֹרָם מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (הִלְכוֹת תְּפִלָּה, פֶּרֶק ז, הֲלָכָה טז) בִּדְבָרָיו גַּבֵּי דַּרְכֵי הַשְׁלָמַת מֵאָה בְּרָכוֹת: **׳כֵּיצַד? אוֹכֵל מְעַט יָרָק וּמְבָרֵךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו וְחוֹזֵר וְאוֹכֵל מְעַט מִפְּרִי זֶה וּמְבָרֵךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו וּמוֹנֶה כָּל הַבְּרָכוֹת עַד שֶׁמַּשְׁלִים מֵאָה בְּכָל יוֹם׳;** הֵרֵי שֶׁנָּקַט הָרַמְבַּ״ם לָשׁוֹן שֶׁל ״וּמוֹנֶה״ כָּל הַבְּרָכוֹת עַד שֶׁמַּשְׁלִים אֶת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת, וְעַל־כֵּן הָיוּ ׳גְּדוֹלִים׳ אֵצֶל הַלִּיטְאִים שֶׁמָּנוּ אֶת מִסְפַּר הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוּ.

וְסִפֵּר מו״ר שְׁלִיטַ״א עַל הַגָּאוֹן הָרַב מִבְּרִיסְק זַ״ל, שֶׁפַּעַם בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ אַחַר הַצָּהֳרַיִם, בִּקֵּשׁ מִבְּנֵי־בֵּיתוֹ שֶׁיָּכִינוּ לוֹ אֵיזֶה פְּרִי, אֲבָל עַד שֶׁהִסְפִּיקוּ לְהָכִין לוֹ - קָרְאוּ לוֹ לִתְפִלַּת מִנְחָה, וּכְשֶׁשָּׁב מִן הַתְּפִלָּה, וְהִגִּישׁוּ לְפָנָיו הַפְּרִי - עָנָה וְאָמַר: ׳**כְּבָר אֵינֶנִּי צָרִיךְ**׳... תָּמְהוּ בְּנֵי הַבַּיִת: ׳מַה נִּשְׁתַּנָּה עַתָּה שֶׁאֵינְכֶם צְרִיכִים אֶת הַפְּרִי?׳... הִסְבִּיר הָרַב מִבְּרִיסְק: ׳**הִצְרַכְתִּי פְּרִי, כִּי הָיָה לִי חֶשְׁבּוֹן שֶׁחֲסֵרוֹת לִי שְׁתֵּי בְּרָכוֹת בְּשַׁבָּת זוֹ, וְלָכֵן רָצִיתִי לְבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה עַל הַפְּרִי וְאַחַר־כָּךְ ׳בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת׳, וְכָךְ אוּכַל לְהַשְׁלִים לְמֵאָה בְּרָכוֹת. אֲבָל בֵּין כָּךְ הִתְפַּלַּלְתִּי תְּפִלַּת מִנְחָה, וּבִקְרִיאַת הַתּוֹרָה קָרְאוּ לִי לַעֲלִיַּת לֵוִי, וּמִמֵּילָא בֵּרַכְתִּי כְּבָר אָז אֶת שְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת - לִפְנֵי הַקְּרִיאָה וּלְאַחֲרֶיהָ, וְהִשְׁלַמְתִּי אֶת הַמֵּאָה בְּרָכוֹת**׳...

נִמְצָאנוּ לְמֵדִים מִן הַסִּפּוּר הַזֶּה, עַד כַּמָּה דִּקְדְּקוּ צַדִּיקִים בְּעִנְיַן ׳מֵאָה בְּרָכוֹת׳ בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ מוֹנִים אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוּ עַד שֶׁזָּכוּ לְהַשְׁלִימָם, וְעַל־יְדֵי שֶׁמַּרְבִּים בְּמִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁכָּל מַאֲכָל וְכָל פְּרִי כְּלוֹ קֹדֶשׁ כְּלוֹ אֱלֹקוּת (לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ״ל לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רעז), עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְהַשְׁלִים הַמֵּאָה בְּרָכוֹת בְּנָקֵל.

וּבְעִנְיַן אֲמִירַת הַבְּרָכוֹת, רָגִיל מו״ר שְׁלִיטַ״א לְעוֹרֵר מְאֹד שֶׁיְּזַהֵר הָאָדָם לוֹמַר אֶת הַבְּרָכוֹת בְּפֶה־מָלֵא, וְלֹא ׳יְזַרֵק׳ בְּרָכָה בִּמְהִירוּת וּלְלֹא חֲשִׁיבָה מָה הוּא אוֹמֵר, כִּי כְּשֶׁאָדָם

עוֹשֶׂה בְּרָכָה - הוּא מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע־קֹדֶשׁ מִלְמַעְלָה, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל: **'בְּרָכָה' מִלְּשׁוֹן 'בְּרֵכָה', כִּי אֲמִירַת הַבְּרָכָה מַמְשִׁיכָה עָלָיו שֶׁפַע מִמְּקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת - הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה, וּבִפְרָט כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַשְׁלִים מֵאָה בְּרָכוֹת** - אוֹמֵר הָאֲרִיזַ״ל - שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּע עַל הָאָדָם קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל יִצְחָק אָבִינוּ (בְּרֵאשִׁית כו, יב): ״וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים״ - עִנְיַן הַשְׁפָּעַת קְדֻשָּׁה בִּזְכוּת מֵאָה בְּרָכוֹת.

וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁבְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בִּבְרָכוֹת הַנֶּהֱנִין, כִּי אִיתָא בַּגְּמָרָא (בְּרָכוֹת לה:): **'כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה כְּאִלּוּ גּוֹזֵל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל'**; וּמוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל, שֶׁאֶחָד מִן הַתְּנָאִים לְהַשָּׂגַת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ הוּא לְבָרֵךְ בִּרְכוֹת הַנֶּהֱנִין בְּכַוָּנָה; אַשְׁרֵי הַמּוֹסִיף כַּמָּה רְגָעִים בַּאֲמִירַת הַבְּרָכָה, וּמְכַוֵּן בַּאֲמִירָתָהּ, וְאוֹמְרָהּ בְּמִתִּינוּת וּבְשִׂמְחָה!

וְהִכְרִיז מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א: **אֵיזֶה חִנּוּךְ נִפְלָא זֶה בְּבֵית יְהוּדִי, כְּשֶׁרְגִילִים לוֹמַר בְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם, וְכֻלָּם עוֹנִים 'אָמֵן'! וְדָבָר זֶה צְרִיכִים לְהַכְנִיס בִּבְנֵי הַבַּיִת - לֹא 'בּוֹלְעִים' אֶת הַבְּרָכוֹת, וְלֹא 'חוֹטְפִים' אֲמִירָתָן בִּמְהִירוּת וּבְהַשְׁקֵט, אֶלָּא כָּל אֶחָד מְבָרֵךְ בְּקוֹל!**

וְסִפֵּר אָז מַעֲשֶׂה נוֹרָא עַל הָ'אוֹר־הַחַיִּים' הַקָּדוֹשׁ זי״ע, שֶׁפַּעַם בְּלֶכְתּוֹ בַּגָּלוּת, נִקְלַע לְבֵית מִשְׁפָּחָה פְּשׁוּטָה, וְהִרְגִּישׁ הָאָרָה עֲצוּמָה שֶׁל הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּמְאֹד סִיקְרָן אוֹתוֹ עַל מָה וְלָמָּה זֹאת, וְהֵחֵל לַחֲקֹר וְלִבְדֹּק אוּלַי תִּמָּצֵא הַסִּבָּה לְכָךְ.

בִּשְׁהוּתוֹ בַּבַּיִת, הִבְחִין הָ'אוֹר־הַחַיִּים' שֶׁבְּנֵי הַבַּיִת מַקְפִּידִים מְאֹד לְהַגִּיד בְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם, וְכֻלָּם יַחְדָּיו עוֹנִים ״אָמֵן״. הֵבִין הַצַּדִּיק שֶׁכַּנִּרְאֶה מֵחֲמַת־כֵּן מַרְגִּישׁ שָׁם הָאָרָה גְּדוֹלָה, וְשָׁאַל לְבַעַל־הַבַּיִת עַל פֹּשֶׁר מִנְהָגָם.

הֵשִׁיב הַבַּעַל־הַבַּיִת: מֵאָז וּמִתָּמִיד הָיָה מִנְהָגֵנוּ כָּךְ - לְבָרֵךְ בְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם, וּפַעַם הוֹפִיעַ בְּפֶתַח בֵּיתֵנוּ אוֹרֵחַ שֶׁנִּרְאֶה אָדָם מְכֻבָּד וּבַעַל־צוּרָה, וְשָׁאַל הַאִם אֶפְשָׁר לְהִתְאַכְסֵן אֶצְלֵנוּ, וּמֵחֲמַת שֶׁהָיֵינוּ עֲנִיִּים הוּא שִׁלֵּם עַל שְׁהוּתוֹ בַּבַּיִת, וְאָכַל וְלָן וְכוּ', וְזֶה הָיָה קֹדֶם הַשַּׁבָּת, וְלָכֵן הוּא נִשְׁאַר גַּם עַל שַׁבָּת, וּבְמֶשֶׁךְ סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת הוּא רָאָה אֵיךְ שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים בְּמִנְהָג הַזֶּה שֶׁמְּבָרְכִים בְּקוֹל וְכָל הַיְלָדִים עוֹנִים ״אָמֵן״ וְכוּ', וְלִפְנֵי שֶׁהָלַךְ בְּצֵאת הַשַּׁבָּת פָּנָה וְאָמַר לָנוּ: 'אָמְנָם זֶה דָּבָר יָפֶה וְטוֹב, אֲבָל אַתֶּם מַגְזִימִים בַּדָּבָר... לֹא צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַבְּרָכוֹת כָּל־כָּךְ בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְקוֹל רָם'... וְאַחַר־כָּךְ שִׁלֵּם לָנוּ סְכוּם מְכֻבָּד שֶׁל כֶּסֶף, וְהָלַךְ לוֹ.

לֹא עָבַר זְמַן רַב, וְהָאִישׁ הוֹפִיעַ שׁוּב, וְשׁוּב הִתְאָרַח אֶצְלֵנוּ, וּמִשֶּׁרָאָה שֶׁאֲנַחְנוּ עֲדַיִן חֲזָקִים בְּמִנְהָגֵנוּ - שׁוּב אָמַר שֶׁלֹּא צְרִיכִים כָּל־כָּךְ בְּקוֹל... אֶפְשָׁר לְהַגִּיד גַּם בְּשֶׁקֶט... וּבַפַּעַם הַהִיא כְּבָר הֵבִיא מַתָּנוֹת לַיְלָדִים, מִלְּבַד הַתַּשְׁלוּם שֶׁשִּׁלֵּם.

וְכָךְ חָזַר הַדָּבָר וְנִשְׁנָה עוֹד שָׁבוּעַ וְעוֹד שָׁבוּעַ, וּבְכָל פַּעַם הֵבִיא מַתָּנוֹת וּדְבָרִים יְקָרִים, וְגַם בְּכָל פַּעַם הוּא 'זָרַק' לָנוּ אֶת הַסֵּם הַטָּמֵא שֶׁלּוֹ: 'לֹא צְרִיכִים אֶת זֶה'... עַד שֶׁאָכֵן הוּא הִצְלִיחַ בְּמִשְׁימָתוֹ, וְחִדַּלְנוּ מִמִּנְהָגֵנוּ הַקָּדוֹשׁ.

מַמְשִׁיךְ בַּעַל הַבַּיִת בִּדְבָרָיו, וּמְסַפֵּר לָ״אוֹר הַחַיִּים״ הַקָּדוֹשׁ: אִשְׁתִּי צַדֶּקֶת הִיא, וּכְשֶׁרָאֲתָה שֶׁפְּסְקוּ קוֹלוֹת הַבְּרָכוֹת בַּבַּיִת, הֶחְלִיטָה שֶׁהָאוֹרֵחַ לֹא יִכָּנֵס שׁוּב לְבֵיתֵנוּ! וַאֲפִלּוּ שֶׁהוּא מֵבִיא עִמּוֹ מַתָּנוֹת וְכוּ' - מַה כָּל זֶה שָׁוֶה בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁכִינָה עֲזָבָה אֶת הַבַּיִת?!...

וְאָכֵן כָּךְ עָשִׂינוּ, וּבַפַּעַם הַבָּאָה שֶׁהוֹפִיעַ הָאוֹרֵחַ בְּפֶתַח הַבַּיִת וְכָל טוּב מַתָּנוֹתָיו בְּיָדוֹ, עָנִינוּ וְאָמַרְנוּ: 'סְלִיחָה, **אֲבָל אֵין לְךָ מָקוֹם אֶצְלֵנוּ; מְקוֹמְךָ לֹא פֹּה!**'... הָאוֹרֵחַ לֹא הִרְפָּה, וְטָעַן: 'הֲלֹא אֲרַחְתֶּם אוֹתִי כַּמָּה שָׁבוּעוֹת, וּמַדּוּעַ פִּתְאוֹם לֹא?'... אַךְ אֲנַחְנוּ עָמַדְנוּ בְּסֵרוּבֵנוּ בְּתָקְפָּה וּבְחֹזֶק, וְאַף שֶׁטָּעַן ״הֲלֹא הֵבֵאתִי מַתָּנוֹת כֹּה רַבּוֹת״ וְכוּ', עָנִינוּ לוֹ בְּעַזּוּת דְּקֻדְשָׁה: **״קַח בַּחֲזָרָה אֶת כָּל מַה שֶׁהֵבֵאתָ עַד עַכְשָׁו, וְתֵלֵךְ לַמָּקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאתָ, אֲנַחְנוּ לֹא צְרִיכִים אֶת זֶה!״...**

הָלַךְ לוֹ הָאִישׁ, וּמִיָּד אָמְרוּ הַהוֹרִים לְיַלְדֵיהֶם: **'יְלָדִים יְקָרִים, אֲנַחְנוּ חוֹזְרִים לַעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהָיְתָה לָנוּ מִקֶּדֶם, וְלֹא סְתָם חוֹזְרִים, אֶלָּא עַתָּה נַעֲשֶׂה זֹאת בְּכָפֶל כְּפָלַיִם, כַּמָּה שֶׁבֵּרַכְנוּ בְּקוֹל רָם עַד עַתָּה, עַכְשָׁו נְקַיֵּם ״וַנִּצְעַק״... נַגְבִּיר אֶת הַחֹזֶק בְּכָפֶל כְּפָלַיִם!'**...

שָׁמְעוּ הַיְלָדִים וְצָהֲלוּ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד שָׁבוּ אֶל מִנְהָגָם כְּמִקֶּדֶם, וְאָז הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם ה״אוֹר הַחַיִּים״ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִרְגִּישׁ הָאָרָה וּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה בַּבַּיִת, וְאַחַר שֶׁשָּׁמַע אֶת כָּל הַסִּפּוּר הַזֶּה מֵהַבַּעַל־הַבַּיִת, עָנָה וְאָמַר: **'דְּעוּ לָכֶם, שֶׁהָאָדָם הַזֶּה, הָיָה הַסָּמ״ךְ־מ״ם בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא לֹא הָיָה יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת הַקְּדֻשָּׁה הַיּוֹצֵאת מִן הַבַּיִת הַזֶּה, מֵאֲנָשִׁים וִילָדִים שֶׁמְּבָרְכִים בְּרָכוֹת בְּקוֹל וּבְשִׂמְחָה, הַהַנְהָגָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ הָיְתָה מַמָּשׁ כְּחֵץ בְּעֵינָיו, וְלָכֵן הוּא בָּא וְנִסָּה לַעֲשׂוֹת אֶת הַכֹּל כְּדֵי שֶׁתִּתְרַשְּׁלוּ מִזֶּה, אֲבָל אַתֶּם זְכִיתֶם וַעֲמַדְתֶּם בַּנִּסָּיוֹן - אַשְׁרֵיכֶם!'**.

אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהַזְהֵר בַּאֲמִירַת בְּרָכוֹת בְּכַוָּנָה וּבְקוֹל רָם, וּמַשְׁלִים אֶת מֵאָה הַבְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, וּמַחְדִּיר זֹאת בְּאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, וְיִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שֶׁפַע־קֹדֶשׁ וּלְהִתְבָּרֵךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת, אָמֵן!